

О.В. Вознюк

**ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ
ВИВЧЕННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

Педагогіка А. Г. Ривіна

Метод Р. Каллана

Система О. В. Вознюка

Житомир, 2020

УДК 811.111(075.2)
ББК 81.2 АНГЛ я71

О.В. Вознюк

Інноваційні методи вивчення та викладання англійської мови:
Педагогіка А. Г. Ривіна. Метод Р. Каллана. Система О. В. Вознюка.
Житомир, 2020. 30 с.

У збірнику представлені три інноваційні методи вивчення та викладання англійської мови, які допоможуть всім зацікавленим особам інтенсифікувати вивчення та викладання іноземних мов. Видання розраховано на широке коло осіб, що викладають та вивчають іноземні мови.

© Вознюк О.В., 2020

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Педагогіка А. Г. Ривіна.....	5
Метод Р. Каллана	8
Система О. В. Вознюка.....	12
Література	28

ВСТУП

Концепція Нової української школи спрямовує освітню галузь на формування творчого фахівця-інноватора, гармонійної особистості, громадянина-патріота. Серед зазначених завдань розвиток в учасників освітнього процесу іншомовної комунікативної компетентності постає надто актуальним, оскільки ця компетентність реалізує магістральний шлях розвитку людини як *Homo sapiens* (мислячої істоти), у якої мова постає знаряддям мислення.

Аналіз науково-методичних джерел та змісту Концепції Нової української школи дозволяє дійти висновку, що іншомовна комунікативна компетентність людини вміщує такі складники, як лінгвістична (володіння мовними засобами); тематична (володіння екстралінгвістичними засобами); прагматична (здатність користувача логічно пов'язувати речення з метою формулювання зв'язних фрагментів мовлення); соціокультурна (знання соціокультурного контексту спілкування); компенсаторна (вміння досягти взаєморозуміння з іншими людьми); навчальна (вміння користуватися відповідними навчальними ресурсами); комунікативна (уміння спілкуватися та взаємодіяти зі співбесідником) компетенції [Мельник, 2015].

Формування у майбутніх вчителів початкової школи іншомовної комунікативної компетентності передбачає володіння ними відповідною іноземною мовою на достатньо високому професійному рівні, незважаючи на поширену думку, що рівень володіння іноземною мовою у вчителів початкових класів може бути нижчим, ніж у вчителів, які навчають іноземній мові учнів старших класів.

За таких умов постає завдання щодо вибудовування таких методів навчання майбутніх вчителів початкових класів іноземних мов, які б забезпечили високий рівень володіння ними.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Мельник Н.І. Іншомовна компетентність як пріоритетний напрям у змісті професійної підготовки педагогів у країнах Європи // Іншомовна освіта педагога: виклики, проблеми, перспективи: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 5 лист. 2015 р.). – К., 2015. – С. 201–207.

ПЕДАГОГІКА А. Г. РИВІНА

Сутність педагогічної системи А.Г.Ривіна в наступному: учень засвоює швидко і якісно лише те, що він тут же, після отримання нової інформації, застосовує на практиці або передає іншим: дізнався про що-небудь – тут же розкажи, поясни іншому, застосуй у практичній діяльності. При цьому таке застосування відбувається не один раз, іноді й багато разів. За таких умов, учень застосовує і розповідає іншим до тих пір, поки сам не опановує новим знанням або умінням досконало [Вознюк, 2019].

Система А.Г.Ривіна схожа до подібної **Белл-Ланкастерської системи взаємного навчання** (виникла в 1791 році у Великобританії), як форми навчальної роботи, сутність якої полягала в навчанні більш старшими і знаючими учнями учнів молодшого віку. Розробниками цієї системи стали незалежно один від одного Ендрю Белл і Джозеф Ланкастер. Система передбачала таку роботу: спочатку вчитель займався зі старшими учнями, які, отримавши певні знання, починали під керівництвом вчителя навчати більш молодших учнів. Ці старші та більш успішні учні називалися моніторами. При цьому пояснення матеріалу молодшим школярам давалося на доступному їм рівні, таким чином нівелювалася різниця в віці та інтелектуальному розвитку. За таких умов система стимулювала моніторів до самоосвіти.

Як показала практика, належного навчання дітей Белл-Ланкастерська система не завжди забезпечувала, але стимулювала колективістський дух взаємодопомоги, що був чужим капіталістичним відносинам, тому широкого поширення як основна форма навчальної роботи ця система не отримала. Однак вона інтенсивно застосовувалася у низці країн (США, Великобританія, Франція та ін.) для навчання грамоти.

А.Г.Ривіну вдалося подолати негативні сторони Белл-Ланкастерської системи та побудувати свою унікальну модель общинної педагогіки співробітництва.

**ПЕДАГОГІКА А.Г.РИВІНА БУЛА РОЗВИНЕНА
В.Ф.ШАТАЛОВИМ ТА А.С.ГРАНИЦЬКОЮ.**

В. Ф. Шаталов описує прийом, який він зазвичай використовує перед іспитами. Спочатку протягом уроку (45 хв) вчитель відповідає на всі питання екзаменаційних білетів. В. Ф. Шаталов таку роботу називає "лекція". Він пропонує всім учням підготуватися, і на наступному уроці бажаючі відповідають біля дошки на будь-яке питання з екзаменаційних білетів. Приготувавши всі необхідні записи

та креслення, учні (5-8 учнів) відповідають – кожен на своє питання. Відмінна відповідь біля дошки дає учневі право екзаменувати решту учнів, але тільки з цього питання. На стенді вивішується відомість. У ній по вертикалі (стовпчиком) – прізвища учнів, а по горизонталі – питання, з якого екзаменує своїх товаришів той чи інший учень. Всі бачать, кому з учнів можна здати міні-іспит з певного питання.

Таким чином, у класі всі учні виконують дві ролі – екзаменаторів та тих, хто складає екзамен. Вчитель теж не сидить склавши руки: деяким учням він надає право відповісти на два, три або чотири питання. Хто відповів відмінно, тому дозволяється приймати іспит вже не по одному, а по декількох питаннях або навіть за кількома екзаменаційними білетами. Це усуває черги до екзаменаторів і можливі конфлікти: не хочеш відповісти одному екзаменатору – вирушай до іншого.

Так проходять такі, як називає їх В. Ф. Шаталов, незвичайні два-три уроки. Зовні клас – вулик: всі розмовляють, переміщуються, шумлять. Для необізнаного – ералаш, а для професіонала – насолода. Кожен екзаменатор, вислухавши відповіді товаришів, ставить їм оцінки.

При цьому, як пише В.Ф. Шаталов, "учні запитують один одного суворіше, ніж учитель".

Учні показують позначки вчителю і заповнюють в загальній відомості, клітини, які починають заповнюватися не мов би бджолині соти. Остаточно заповненою вважається тільки та клітинка, в якій стоїть "п'ять". Ця оцінка виставляється кульковою ручкою або фломастером. Всі інші – олівцем або зовсім не виставляються, якщо того не бажає сам учень, що відповідає.

Спостереження підтверджують важливий факт: учні охоче працюють не тільки на уроках, а й у позаурочний час. До цього їх ніхто не примушує і не забороняє працювати у позаурочний час. При такій роботі всі працюють з усіма, всі переміщуються в єдиний переможний процес, залучаються до колективної роботи.

Проходять два-три уроки, і в відомості майже не залишається порожніх клітинок. У основної маси учнів на всю довжину рядків стоять одні п'ятірки. Навіщо таким учням ще готуватися до іспитів, якщо вони на всі екзаменаційні питання відповіли, і тільки на "п'ять"? Їм залишається лише виконати завдання (з математики, мови та інших дисциплін). Тому на іспитах звичайна картина така: учень бере білет, читає його зміст і тут же заявляє, що він може відповісти на питання білету відразу, без підготовки. Для таких учнів іспит перестає бути лотереєю: вони готові відповісти вже до іспиту на всі питання

екзаменаційних білетів, кожен білет для них виграшний.

Аналогічну методику в 1968 році розробила доцент МДПШМ ім. Моріса Тореза **А.С. Границька** (автор адаптивної системи навчання іноземних мов). У неї це пов'язано зі здачею і прийомом позааудиторного читання. Крім текстів, які вивчаються на аудиторних заняттях, готуються ще тексти, за якими учневі (студентові) дається завдання: прочитати текст із загальним розумінням змісту та відповісти на запитання вчителя, коротко викласти зміст прочитаного.

Зазвичай, кожен зі студентів готує, наприклад, десять текстів і виконує по кожному тексту певні завдання. Щоб перевірити групу з 10 учнів/студентів, викладачеві нерідко доводиться виконувати величезну роботу: прослухати читання студентами 100 текстів і провести відповідно стільки ж співбесід. Якщо викладач, наприклад, почне перевірку групи о 14.00, то закінчити її йому доведеться десь опівночі. І при цьому він не в змозі докладно все перевірити через втому і через нестачу часу, який виділяється на кожного.

А.С.Границька розробила методику, яка значно скорочувала час роботи, активізувала роботу студентів і забезпечувала підвищення якості перевірки. Вона докладно розмовляла з кожним, але тільки з одного тексту, готувала його до того, щоб через кілька днів він зміг зробити досить ретельну перевірку за своїм текстом всіх інших дев'яти осіб. У день заліку кожен студент робив подвійну роботу: він перевіряв всіх за допомогою свого тексту і складав залік кожному з них по іншим дев'яти текстам. Тому, якщо починали здавати позааудиторне читання о 15.00, то вже до 18.00 все закінчувалося.

При цьому якість перевірки та якість засвоєння іноземних текстів, фразеології, нових слів підвищувалася. Багато викладачів іноземної мови і сьогодні успішно застосовують методику, розроблену А.С.Границькою, яка в принциповому відношенні близька, хоча і нетотожна, методиці В.Ф.Шаталова: відмінність їх методик або прийомів – в специфіці предметів [Дьяченко, 2003; Рывин, 1990].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Вознюк А.В. Постнеклассические рубежи педагогики будущего: учебное пособие. – Житомир: Koob publications, 2019. – 1152 с.

Дьяченко В.К. Сотрудничество в обучении: О коллективном способе учебной работы. – М.: Просвещение, 2003 – 192 с.

Рывин А. Г. Возрастная и дифференциальная психология: Учеб. пособие. / А. Г. Рывин. – Л. : ЛГУ. – 1990. – 59 с.

МЕТОД Р. КАЛЛАНА

Метод Каллана (Callan Method) реалізує інтенсивну методику викладання і вивчення англійської мови. Автор цієї методики, Робін Каллан (Robin Callan), є засновником методу, і йому належить як найбільша школа в Лондоні на Оксфорд-стріт, де англійська мова вивчається за авторським методом, так і міжнародна організація (Callan Method Organisation Limited), яка надає навчальні матеріали по всьому світові.

Ключова особливість методу Каллана – **питально-відповідна форма проведення уроку**, коли вчитель/викладач безперервно задає питання таким чином, що учень/студент навчається сприймати англійську мову і використовувати її в своєму мовленні. При цьому вчитель допомагає при відповіді і паралельно виправляє граматичні і мовленнєві помилки [Teacher's Guide, 2013].

Згідно з методом, студент дає **розгорнуті відповіді**, використовує ту ж лексику, що і в запитанні. Завдяки цьому, він автоматично вчиться будувати речення, розширює словниковий запас, освоює граматику і тут же використовує їх на практиці [Callan, McLeay, 2010].

Друга важлива риса методики – **висока швидкість уроку**. Це дозволяє сприймати мову в її природному, швидкому темпі і говорити англійською, подібно носію мови. Крім того, в таких умовах всім учасникам освітнього процесу доводиться **концентруватися** якомога сильніше. За рахунок цього учні/студенти встигають пройти більш широкий матеріал.

Пройдений матеріал відпрацьовується на майбутніх уроках кілька разів, до тих пір, поки знання не досягнуть **автоматизму** і будуть засвоєні повністю. Крім того, з кожним новим уроком учень/студент **вивчає новий матеріал, який складається з уже відпрацьованим** і т.д. Упор в методі робиться на **аудіюванні і говорінні**, але при цьому такі важливі складові вивчення мови, як читання і письмо, також присутні в структурі уроку, коли 35 хвилин студенти залучені до комунікативної практики, 10 хвилин читають і 5 хвилин пишуть диктант.

Характерною особливістю застосування методу Каллана є те, що він реалізує **принцип інтерактивності**, коли учні/студенти відразу ж занурюються в мовне/комунікативне середовище [Вознюк, 2019]. У процесі відповіді на запитання учні/студенти не витрачають час на переклад і відповідають, не думаючи. Цей процес згодом набуває **автоматичного режиму**, а мовний бар'єр, з яким стикається будь-яка

людина, що вивчає іноземну мову, долається за рахунок занурення в природне мовне середовище.

Розглянемо *особливості застосування методу Каллана*. Метод Каллана складається з 12-ти рівнів (12 stages). Рівень 1 призначений для тих, хто тільки починає вивчати англійську мову (A1, Beginner), рівень 12 розрахований на підготовлених студентів, які володіють широкими словниковим запасом і граматиною (C1, Advanced).

В основі методики покладено *загальновживану лексику*. Лексика і граматика в методі більшою мірою відноситься до *розмовної англійської*, а не формальній письмовій. Скорочені форми використовуються всюди, оскільки важливо, щоб учні/студенти з самого початку навчалися сприймати їх на слух і використовувати в комунікативній практиці.

Згідно з методом Каллана, чотири основних мовних навичок повинні слідувати в такому порядку:

Аудіювання → Мовлення → Читання → Письмо.

Наприклад, спочатку учень/студент засвоює нову лексику: він чує слова (listening), повторює їх, а потім відповідає на запитання, які містять цю лексику (speaking). Через певний час учень/студент читає текст (reading) і, нарешті, пише диктант, що містить вже освоєну лексику (writing).

Таким чином, в основі методу лежить послідовне освоєння граматики і лексики. При цьому граматичні правила мають строгий порядок: від простіших до складних, а лексика освоєється в залежності від частоти використання того чи іншого слова.

При цьому основний наголос робиться на аудіюванні і говорінні. Метод Каллана націлений на те, щоб учень/студент безперервно слухав і говорив англійською мовою. Тиша в класі є неприпустимою.

Важливою тут є питально-відповідна форма уроку, коли учень/студент відповідає на запитання, він має давати повну відповідь, ***використовуючи ту ж лексику і граматику, що міститься в запитанні***. За допомогою запитань студент відпрацьовує слова, фрази, граматичні правила.

Учитель/викладач задає питання одне за одним в хаотичному порядку, і учні/студенти не знають, кому ці питання будуть задані, тому їм доводиться весь час ***концентруватися***. Як тільки один учень/студент закінчує відповідь на запитання, учитель тут же запитує іншого.

За таким умов вчитель/викладач говорить швидко, як це має місце у реальному житті, що дозволяє учням/студентам вчитися сприймати мову в природному швидкому темпі, без перекладу на рідну мову. Відтак, мета методу – *ненавчився перекладати з англійської на свою мову, а навчити думати англійською*.

Важливо при цьому, що вчитель/викладач *задає питання двічі*. На уроці викладач говорить швидко, тому питання повторюється двічі. Так в учня/студента є можливість почути те, що було не зрозуміло з першого разу.

На уроці існує *постійна підтримка при відповіді*, коли учень/студент відповідає на запитання, учитель/викладач зобов'язаний завжди говорити разом з ним. Це потрібно для того, щоб вселити впевненість і не знизити темп уроку.

Застосування методу передбачає *постійне виправлення*: учитель/викладач виправляє помилки учня/студента в момент їх здійснення. Спочатку вчитель/викладач копіює помилку, а потім вимовляє коректний варіант («not come – comes»). Це дозволяє учню/студенту відчувати різницю між помилкою і правильною формою.

Урок за методом Каллана триває 50 хвилин: **35 хвилин говоріння, 10 хвилин – читання і 5 хвилин – письмо**. Читання і диктант, як правило, проходять в середині заняття. У частині «читання» учень/студент читає, у той час як учитель/викладач допомагає і виправляє помилки. У частині «диктант» учень/студент так само слухає вчителя/викладача, паралельно при цьому тренуючи навички письма. Таким чином, 50 хвилин уроку за методом Каллана – це 50 хвилин розмовної англійської без єдиної хвилини тиші.

На уроці важливо *систематичне повторення*, оскільки у рідній мові досить почути нове слово декілька разів, щоб його запам'ятати, однак, щоб запам'ятати слово іноземною мовою, необхідно почути, побачити і використовувати це слово багато разів, перш ніж засвоїти остаточно. Саме тому метод Каллана містить чітку систему повторень (revision): на кожному уроці ви вивчаєте новий матеріал, при цьому повторюючи вже освоєний. Кількість необхідних повторень визначає вчитель/викладач в залежності від прогресу учня/студента.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Teacher's Guide. – Orchard House, 45-47 Mill Way, Grantchester, Cambridge, CB3 9 ND, UK: Callan Method Organisation Limited, 2013.

Callan Robin, McLeay Duncan. Teacher's Handbook. – Orchard House, 45-47 Mill Way, Grantchester, Cambridge, CB3 9 ND, UK: Callan Method Organisation Limited, 2010.

Вознюк А.В. Постнеклассические рубежи педагогики будущего: учебное пособие. – Житомир: Koob publications, 2019. – 1152 с.

СИСТЕМА О.В. ВОЗНЮКА

Існує декілька теоретичних та практичних передумов щодо побудови системи О.В. Вознюка.

1. По-перше, такі методи передбачають, що у навчальному процесі у якості викладачів беруть участь як носії мови, так і педагоги, що досконало володіють іноземною мовою. Цей висновок випливає з того, що процес навчання мові (як і іншим дисциплінам) постає принципово резонансним, коли учасники начального процесу вступають у резонанс один з одним. На рівні нейронної організації людського мозку принцип резонансу реалізується у феномені "дзеркальних нейронів", який виявив італійський нейробіолог Джакомо Різолатті (Giacomo Rizzolatti) [Rizzolatti, Arbib, 1998]. Їм було показано, що в людському мозку існують унікальні клітини, які дзеркальним чином активізуються, коли ми уважно спостерігаємо за діями інших людей. Тобто, різнобічні (у тому числі комунікативні) дії людини, що супроводжуються активізацією відповідної структури нейронів її мозку, викликають активізацію такої ж структури нейронів в мозку іншої людини, що стежить за цими діями. Це реалізується також як у контексті викликаних потенціалів головного мозку (коли частотні характеристики звуків, які сприймає людина, генерують перебіг мозкових процесів, які характеризуються такими ж частотними характеристиками), так і на рівні ідеомоторних реакцій (коли в мозку, яка уявляє певні фізичні рухи, виявляються нервові імпульси, що виникають при реальних фізичних рухах).

2. По-друге, для професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов має бути використаний найбільш ефективний набір методів, один з яких, що нами розробляється – *апроксимально-аналітичний метод викладання англійської мови* – будується на феномені глибинної граматико-семантичної єдності всіх мов світу. Ця єдність виявляється у семантико-візуальних універсалах мов світу й у мисленні їхніх носіїв. Так, у процесі розробки універсальної граматики Н.Хомський трансформує "поверхневі структури" (у межах яких, на його думку, мови розрізняються) у "глибинні структури" (де мови збігаються), вважаючи їх "уродженими". Інші автори в пошуках "універсальної мови" або "інваріанта мов світу" намагаються уявити породження тексту як трансформація з універсальної "семантичної мови" (словами якої вважаються "елементарні значення", "семантичні множини", "атоми змісту", "фігури змісту" – "семи" тощо) або з

"генотипної мови" (так званого "інваріанта мов світу", складниками якого вважаються "елементарні семіотичні частки" – "семіони") у природні ("фенотипні") мови, а розуміння тексту тут постає процесом перекладу з фенотипних мов на семантичні/ генотипні мови.

Відтак, можна говорити про фундаментальну єдність всіх мов світу, яка випливає з результатів деяких новітніх наукових досліджень, відповідно до яких було знайдено певний взаємозв'язок між значенням слів і їх звучанням. Назви деяких предметів дуже часто звучать схожим чином навіть в зовсім неспоріднених мовах. Лінгвісти, які зосередилися на вивченні причин цього феномена, з'ясували, що існує певна відповідність між онтологічною сутністю предмета та словом, який його позначає, що постає фундаментальним механізмом мозку, тому носії різних мов часто називають речі дуже схожими словами. Вчені, які проаналізували базову лексику (набір з близько 100 найбільш вживаних слів) для 60% мов Землі, виявили, що існує певний зв'язок між назвами одних і тих же предметів навіть у віддалених одна від одної мовах. Наприклад, слово "ніс" реалізує певний фізичний феномен, який у загальних рисах позначається однаково в будь-якій частині земної кулі.

Як вважається, наведена фонетична закономірність впливає з основних принципів формування акустичної мови у відповідних відділах мозку, що пояснюється *психологією суб'єктивної семантики*, з позиції якої можна говорити про функціонування певних "оперативних одиниць сприймання", що інваріантним чином реалізують актуальний опис об'єкта і дають можливість досліджувати різноманітні семантичні поля і простори. Наприклад, в експериментах Н. Хенлі (1969 р.) була виявлена подібність значення слів, які є назвами тварин. Виявилося, що тварини мисляться респондентами не так, як це робиться в біологічних класифікаціях, при цьому респонденти використовують ознаки екстралінгвістичного походження. Ч. Осгудом (1957 р.) отримані координатні вектори, котрі стійко характеризують поняття, позначені словами різноманітних мов у рамках різноманітних культур. Були виявлені стійкі зчеплення властивостей об'єктів. Дослідження з виявлення "актуальних координат досвіду", дозволили дійти висновку, що візуальні об'єкти (подані в геометричних формах) зовнішнього середовища досить стійко й інваріантним чином характеризуються реципієнтами, котрі при цьому вживають вербальний засіб опису цих об'єктів. Даний феномен, що виявляє "комплекси перцептивних універсалій", робить змогу зійти висновку про існування словників візуального досвіду – кінцевих систем візуальних образів, що

дозволяють стійко інтерпретувати і класифікувати усі (!) об'єкти зовнішнього світу [Артемова, 1980].

Подібно до того, як звуки людської мови, як показали дослідження у сфері звукового символізму, змістовно мотивуються, так і окремі візуальні елементи середовища одержують подібну ж мотивацію і можуть оцінюватися в рамках вербальних описів, що укладаються в шкали "сила-слабкість", "доброта-жорстокість", "голод-ситість" та ін. [Журавлев, 1981]. Змістова мотивація зовнішніх стимулів характерна не тільки для звуко-візуального, але і тактильного аспектів сприйманої інформації [Артемова, 1980].

3. По-третє, вживання людиною іноземної мови підвищує рівень її агресивності. Вчена-когнітивіст, автор книги "Language in Mind: An Introduction to Psycholinguistics" Джулія Седивей (Julie Sedivy) розповідає, як уявні експерименти допомагають вченим аналізувати особливість наших моральних поглядів, які неймовірні етичні зрушення відбуваються, коли ми думаємо і спілкуємося іншою (іноземною) мовою, і чому ми гостріше відчуваємо емоції, розмовляючи мовою, засвоєної у дитинстві [Sedivy, 2016]. У цьому зв'язку науковці виявили, що використання іноземної мови змінює моральні судження учасників експерименту, підвищуючи рівень їхньої агресивності. Одним із пояснень цього феномену полягає в тому, що відмінності в сприйнятті світу між рідними і іноземними мовами пов'язані з тим, що мови нашого дитинства реалізуються з більшою емоційною інтенсивністю, ніж ті, які ми засвоїли в більш академічних умовах. Відтак, моральне судження, зроблене іноземною мовою, менш навантажене емоційними реакціями, які легко активізуються, коли ми використовуємо засвоєну у дитинстві мову. Таким чином, мови нашого дитинства, які засвоювалися разом з яскравими переживаннями, просякнуті глибокими емоціями, у той час як мови, засвоєні пізніше протягом життя, особливо якщо вони вивчалися в академічному середовищі завдяки технічним пристроям, входять в нашу свідомість, будучи очищеними від емоційності, яка відчувається справжніми носіями цих мов.

З точки зору концепції асиметрії півкуль головного мозку людини розглянутий феномен знаходить просте пояснення: людина засвоює рідну мову в дитинстві на рівні правопівкульового ірраціонального емоційно-образного механізму, який дозволяє дитині сприймати світ відкрито, щиро, емоційно-емпатійним чином. Іноземну ж мову людина засвоює переважно на рівні лівопівкульового абстрактно-логічного раціонального механізму, реалізація якого

робить людину холодно-емоційною, "шизоїдною" істотою.

4. По-четверте, процес опанування рідною мовою реалізується на двох взаємозалежних рівнях – абстрактно-логічному й емоційно-практичному. Перший рівень пов'язаний з мовними знаннями та вміннями, другий – з базовим комунікативним досвідом реалізації цих знань та умінь, тобто із *системою досвіду володіння мовою*. Відомими є експериментальні дані, які свідчать, що під час оволодіння іноземною мовою поза комунікативним середовищем її носіїв формуються нові мовні вміння та навички, а базовий комунікативний досвід залишається несформованим. За цих умов нові мовні вміння пов'язуються зі *старим комунікативним досвідом* володіння рідною мовою, що створює нервово-психічний конфлікт, і конфлікт тим більший, чим більш етимологічно далекою є іноземна мова від рідної.

Цей конфлікт, який може призводити до відторгнення іноземної мови, за законом психічної симпатії може сприяти формуванню установки на відкидання нової інформації, установки на неуспішність, що так чи інакше погрожує зламати людині все її подальше життя: як свідчать дослідження психологів, життєвий успіх людини прямо зв'язаний з тим, наскільки вона у дитячому віці була успішною у навчанні та грі.

При цьому роздільність двох досвідних базисів не дає шансів вивчити іноземну мову досконало (для людини, яка вже пройшла період перших 2–6 років свого життя, коли формуються підвалини мовного чуття та базовий набір комунікативного досвіду володіння рідною мовою, принципово неможливо сформуванати новий "істинний" комунікативний досвід володіння іноземною мовою, як неможливо повернутися у дитинство).

Розглянемо головні аспекти ***апроксимально-аналітичного методу викладання англійської мови*** [Вознюк, 2002; Вознюк, Квеселевич, 2003; *Voznyk, 2003*], який, вирішує як проблему підвищення агресивності людини, яка використовує іноземну мову, так і розв'язує суперечності між комунікативними кодами, оскільки цей метод дозволяє засвоювати іноземну мову на ґрунті старого комунікативного досвіду володіння рідною мовою, звільняючи людину від психологічного конфлікту, про який ми писали вище. Суть методу полягає у зближенні вербальних сіток іноземної і рідної мов до ступеня їхнього взаємного проникнення, коли слова англійської мови не сприймаються як слова іноземної мови, а, навпаки, у них

починають помічати знайомі риси.

Слід сказати, що система методик викладання іноземних мов має два аспекти: комунікативно-практичний і свідомо-порівняльний. Перший аспект є ефективним у середовищі носіїв мови, яка вивчається. Будь-який метод, що використовується у вивченні мови поза межами цього середовища слід віднести до свідомо-порівняльного набору методів, які хоч і можуть мати комунікативну спрямованість, принципово нездатні побудувати повноцінне комунікативне середовище – єдине, що може створити ефект вербально-емоційної синергії (генералізації) необхідної для реалізації психологічних механізмів комунікативного засвоєння мови. Тільки комунікативне оточення, в якому людина обертається не менше 3-4 годин на добу, спроможне створити умови для сполучання абстрактно-вербального і емоційно-експресивного сторін людської психіки, що є умовою для вивчення мови і має місце у процесі опанування рідною мовою.

Як ми вже зазначали, процес засвоєння рідної мови супроводжується формуванням набору комунікативного досвіду володіння мовою. При вивченні іноземної мови створюється новий набір такого досвіду, який є відділеним від набору комунікативно-практичного досвіду володіння рідною мовою.

За таких умов при вивченні іноземної мови поза межами комунікативного середовища її носіїв треба спиратися на рідну мову. Мета нашої методики – створити умови для синергетичного зближення комунікативних кодів рідної та іноземної мов за допомогою розробленої системи апроксимально-аналітичних засобів трансформації як лексики, так і граматичних структур англійської мови.

Будь-яка мова в цілому має чотири рівні: звук, склад, слово, словосполучення/речення. Опанувати звуковим ладом мови (який містить близько 30–40 звуків) відносно просто. Ми розробили систему, що дозволяє зблизити звуковий лад англійської й української мов. Оволодіння складовим ладом англійської мови також не викликає труднощів. Тут можна говорити про 100–150 основних складів, оволодіння якими за принципом їхнього зближення з елементами рідної мови означає одночасно й оволодіння орфографією й правилами читання англійської мови, що, до речі, досить різноманітні і бувають безліччю винятків.

Наступний “поверх” англійської мови – слово. Слів у будь-якій мові – сотні тисяч. Однак, словотвірних моделей значно менше – усього близько 150–200. Нами розроблена система словотвірних

моделей англійської мови, які лексично наближені до рідної мови. Тому знання, наприклад, 500 англійських слів (англійський докер сто років тому вживав у своєму повсякденному житті всього близько 300 слів), плюс знання словотвірних моделей збільшує запас володіння англійськими лексичними одиницями приблизно на один порядок – до 5000 слів, що дозволяє при читанні англійських книг розуміти до 95 % тексту.

Перейдемо до наступного поверху мови – словосполученню/реченню. Якщо слів в англійській мові десятки й сотні тисяч, то речень вже нескінченна кількість. Однак тут усього близько 500–600 синтаксично-граматичних моделей. Ними вичерпуються всі основні типи речень, оволодіння якими також не є складним.

Апроксимально-аналітичний метод вчить творчості, оскільки він спрямований на розвиток асоціативно-образного, цілісно-експресивного, багатозначного відображення дійності, яке характерно саме для творчої істоти.

Наведемо основні "канали" зближення вербальних сіток рідної та іноземної (англійської) мов, тобто покажемо основні засоби мотивації слів іноземної мови, що дозволяє порівняно легко досягти стану мотивації практично всього лексичного корпусу іноземної мови:

1) Прямі фонетичні відповідності (class – клас, caravan (car + van) – караван, canal – канал), а також непрямі фонетичні відповідності, які мають різне буквене чи морфологічне оформлення еквівалентних слів в рідній та іноземній мові: gigant – гігант, banal – банальний).

2) Непрямі фонетичні асоціації: listen – слухати "як падає *листя*"; pigeon – "*пужон*", голуб; prominent – ... , "*промінь*".

3) Прямі фонетичні асоціації: brave (bravo, bravado, bravery ...) – "бравий", хоробрий; courage – "кураж", хоробрий → rage – "раж", гнів → encourage, discourage, courageous...

4) Словозмінні трансформації на основі переусвідомлення значення: budget – бюджет (у значенні потенції до росту) → bud – брунька (у тому ж значенні); sweater – светр ("в якому потієш") → sweat – піт → wet – вологий (від поту):

A man in a sweater
Sooner or later
Begins to sweat,
Which makes him wet.

5) Словотвірний аналіз: basketball – баскетбол = basket (корзина) + ball (м'яч), cock-tail – коктейль = cock (півень) + tail (хвіст).

6) Переусвідомлення власних імен та географічних назв, реклами та ін.: Broadway – Бродвей = broad (широкий) + way (шлях); Richard – Ричард → rich – багатий; Пушкин – Pushkin – to push the kin. Wordsworth = word (слово) + worth (гідний).

7) Асоціативні словозмінні трансформації: corridor – коридор = core (серцевина) + door (двері). Commune – комуна → common – загальний → competition – "common petition" – "загальна петиція" → змагання. Admiral – "людина в чудесній дзеркальній, сліпучій морській формі, що гідна захвату" → admire, miracle, miraculous, mirror, mirage. Artillery – (art + till) = "the art to till land with bombs and shells". Magnet – "magic net" → magician, magnificent. Fieldmarshal – "marshal of the field" → marshal → martial → (folklore – folk + lore → law) = martial law.

8) Переусвідомлення семантичної мотивації. Наприклад, семантична мотивація слова "compulsory" реалізується за рахунок його розщеплення на частини та семантизації кожної з частин: "common pulse" – загальний пульс → compulsory – "загальнопульсивний", тобто загальний, обов'язковий для всіх.

9) Переусвідомлення омонімів: horde – орда → to hoard (to store) → збирати. [He used to *pray* not to become a *prey* to his enemies. He wanted to enjoy *peace* and to eat a *piece* of bread. The *main* thing about his horse was its white *mane* and *hoarse* voice].

10) Зміщення семантичної мотивації та її збагачення: слово "qualification" може бути перекладено як "кваліфікація", однак слово "quality", що семантично пов'язане зі словом "qualification", тепер вже перекладається як "якість". Тому "qualification" слід було б розуміти як "якісність" (рівень знань, вмінь та навичок людини, зайнятої в тій чи іншій сфері виробництва), що дає нам уявлення про семантико-мотиваційне "ядро" поняття "qualification". В той же час слово "кваліфікація" є калькою, порожньою формою, "оболонкою", що позбавлена глибинного семантичного підґрунтя. Слово "кваліфікація" не має прямого семантичного зв'язку зі словом "якість", що ускладнює засвоєння і навіть впізнавання слів "quality, equality (equal quality), qualify" тощо. Треба зазначити, що в даному випадку зближення вербальних сіток рідної та іноземної мов здійснюється за рахунок розширення об'єму поняття "кваліфікація", коли ми по суті збагачуємо досвід володіння рідною мовою. У межах цього каналу зміщення та збагачення семантичної мотивації можна привести і таку відповідність: expert (експерт) – experience (досвід).

11) Використання рими, що може виконувати роль асоціативного мосту між семантично далекими одно від одного словами (Alice – malice), оскільки ведучим чинником, що сприяє виникненню реакції на слова, які вводяться, є їх ритмічна структура. Треба додати, що одним з головних факторів актуалізації часових зв'язків у межах другої сигнальної системи є подібність фонетичної оболонки слів. У межах цього пункту можна запропонувати і використання двомовної рими: експромт – prompt.

12) Якщо брати до уваги, що подібність фонетичних оболонок слів є важливим чинником у процесі формування часових зв'язків у сфері другої сигнальної системи, то використання цієї обставини слід вважати одним із засобів вивчення слів іноземної мови. Наприклад: Florida is rich in flora. There they have flowers everywhere, even on the fiftieth floor (Florida, flora, fiftieth, flower, floor). Очевидно, закони формування нервових часових зв'язків визначають процеси мотивації окремих звуків мови, що зафіксовано у напрямку сучасного мовознавства – звуковому символізму.

Звуковим символізм, про який ми вже писали, стверджує, що окремий звук несе смислову мотивацію. Це було доведено, коли опитували велику кількість людей. З'ясувалося, що кожен звук виражає певну гаму якостей – певну глибину, силу, колір, динаміку тощо. Вчені, вивчаючи характер вживання різних звуків в поезії різних народів, виявили, що приголосні "м, н" рідше зустрічаються в "агресивній" поезії, ніж у "нижній", що звуки "к, т, р" завдяки характеру їх артикуляції превалюють у "агресивній" поезії на відміну від "ніжної". Але символіка звуків не усвідомлюється носіями мови в повній мірі і тому має доволі загальний та розпливчастий характер [4]. Тобто звукове почуття пов'язано з активністю правопівкульових, підсвідомо-комунікативних механізмів людської психіки. Ось чому багато уваги слід приділяти впровадженню принципів, які сформульовано у межах звукового символізму – сучасного напрямку мовознавства.

Наприклад, англійські звуки "fl" несуть значення легкості руху переважно у рідинних, вогневих та повітряних середовищах: flag (a piece of cloth waving in the wind), flake (small, light, leaf-like piece), flame (a portion of burning gas), flannel (loosely woven woollen cloth), flap (cause to move up and down or from side to side), flare (burn with a bright, unstable flame), flash (sudden burst of flame or light), flea (small wingless jumping insect), fledged (with fully-grown wing feather), flee (run or hurry away), fleece (woolly covering of a sheep), fleet (quick-moving), flexible (easily bent without breaking), flick (quick light blow),

flight (flying through the air), flinch (draw or move back), flimsy (of material – light and thin), fling (throw, move quickly and with force), flip (put smth into motion by a snap of the finger and thumb), flirt (try to attract a person), flit (fly or move lightly and quickly), float (be held on the surface of a liquid, or up in air, gas), floe (sheet of floating ice), flock (tuft of wool or hair), flog (beat severely with a rod or whip), flood (coming of a great quantity of water in a place that is usually dry), flop (move, fall, clumsily or helplessly), flounce (move or go, with quick, troubled or impatient movements), flour (fine powder), flourish (grow in a healthy manner), flow (move along or over as a river does, move smoothly), fluctuate (move up and down), flue (pipe or tube for carrying heat), fluency (the quality of being fluent), fluent (able to speak smoothly and easily), fluff (soft, feathery stuff), fluid (able to flow), fluorescence (emission of radiation), flurry (short and sudden rush of wind or fall of rain or snow), flush (rush of water, blood to the face, rush of emotion, excitement), fluster (make nervous or confused), flute (musical wind-instrument), flutter (move the wings hurriedly or irregularly without flying), flux (continuous succession of changes), fly (move through the air)...

13) Використання принципів звукового символізму передбачає вживання слів, які потрібно запам'ятати, у єдиному мовному контексті. Наприклад, можна вживати слова в єдиному граматичному контексті (у сфері чотирьох частин мови). Подамо приклад такого вживання слова "strong (strong, strength, to strengthen, strongly)": *The strength of his speech was great, because his arguments were strengthened with many examples, but he was strongly criticized and that struck him, although he had a strong nervous system.*

14) Використання етимологічних рядів: наприклад, слово *salvation* (як і слово *salary* – заробітна платня) (спасіння, благість) походить від лат. *salt* (сіль), оскільки сіль зберігає (спасає) м'ясо від розпаду. Тут на користь буде і ім'я *Salvador* ("спаситель"). Таким же чином рос. слово *искать* етимологічно пов'язане з англ. словом *to ask*. Можна навести ще один приклад: *reveal* = *re+veil*

15). Використання кореневих словників, де слова будуються за словотвірним принципом гнізд: *pose, position, poser, propose, proposition, dispose, impose, compose, repose, suppose, oppose...* etc.

16) Суттєвим є те, що сприйнятті слів реалізується на рівні нейронних сіток головного мозку, де різні за змістом слова, які мають подібні звукові оболонки, сприймаються у нейронних зонах, які локально наближені одна до одної. Таким чином, засвоєння слів та оперування ними краще реалізується у спільних нейронних зонах, де слова фокусуються за принципом подібності їх звукових оболонок і де

генералізується глибинний (багатозначний, нечіткий, правопівкульовий) зміст слів, який залягає глибше рівня звукової репрезентації.

Відтак, доцільним є вивчення не окремих слів, а їх комплексів, які фіксуються у спільних нейронних зонах та складають нечіткі розпливчасті правопівкульові смислові ансамблі. Отже, вивчення слів за гніздовим принципом можна вважати набагато ефективнішим, ніж традиційні прийоми запам'ятовування слів. Наведемо приклад. Слово "LONG" має багато пов'язаних із ним слів (*longer, longest, length, to lengthen, to prolong, prolongation, longevity = a long life, longitude, to belong, belongings, to long (for home), to linger, lingering, long-armed, long-headed, a long way, a long while, agelong, long ago, along the street, so long = good bye, link, leg, log* etc), які слід вивчати суцільно у цілісному контексті:

What a *long* life, what a *longevity*. My life is *longer* than yours and his life is the *longest* of all. My life *belongs* to me this is my *belonging*, my *link* with my soul. The *length* of my life is 100 years. I want to *prolong* it, to *lengthen* it. I have such a *long* life because I have lived on the *longitude* of Kabul. I *long* for Kabul where I lived *long ago* for a *long* time. I want to come back to this city and I don't want to *linger* in New-York *any longer* from where there is a *long way* to Kabul. I hate this *lingering* and it seems to me I have lived in Kabul *age-long* where I would walk *along* the streets with my *long-armed* and *long-headed* girl-friend with *legs* like *log*. This is the end of my story, *so long*, good bye.

Таким чином, процедура використання "каналів" зближення вербальних сіток рідної та англійської мов дозволяє мотивувати велику кількість лексичних одиниць англійської мови, які при цьому стають зрозумілими та набувають смислової прозорості. Так, наприклад, слова *lucid, elucidate* можуть бути не зрозумілими для вивчаючих англійську мову, однак вони набувають смислової прозорості через використання відомого для всіх слова – *Lucifer* (Люцифер – "світлоносний", "світлий"). Ще один приклад. Слова *face, facet, faucet* також можуть бути незрозумілими, однак всі вони, так чи інакше, етимологічно пов'язані зі словом *façade* (фасад – "обличчя будівлі"). Приклади можна продовжувати.

Наведемо приклади використання окреслених вище каналів зближення слів української та англійської мов.

*ПЕРЕУСВІДОМЛЕННЯ ІМЕН ВЛАСНИХ
ТА ГЕОГРАФІЧНИХ НАЗВ*

Jonathan Swift – swift. Hollywood = holy (holly) + wood. New-York – new. Broadway = broad + way. Daniel Defoe – foe. Mark Twain = mark + twin. Tom Sawyer – tom, saw, sawyer. Lewis Carroll – carrot. Shakespeare = shake + spear. George Byron = buy + iron. Robin Hood = robin + hood. King-Kong – king. Sodom = sore + dome. Tolstoy – toy. Gorky – gawky (gawky man), gawk. Richard – rich, to enrich, richness. Scotland = Scott + land. Gulf stream = gulf + stream. Nastya – nasty (рос. «ненастье»). Europe – rope. Australia – travel. Moscow – mosque. Warsaw – war. St Petersburg – saint. Smith – smith, blacksmith. Liverpool = liver + pool. Frankfurt – frank. James Bond – bond. Modest (Petrovich) – modest. Lucifer – lucid. Equator – equal. Mickey Mouse = meek + mouse. Mighty Mouse = might + mouse. Mary – merry, marry. Claude – cloud, clod, clot. Brigitte – bridge. President Bush – bush, bushman. Irene, Ireland – ire. Iceberg, Iceland – ice. Stewart, stewardess – stew. Margaret Thatcher – thatch. Pushkin = push + kin, skin. Lermontov – alarm. Cain – cane. Harm – harm. Godwin = God + win. Gerald – herald, old. Gloria – glory. Bessie – best. Bill – bill. Billie – belly. Bulldog = bull + dog, bully. Erwin = err + win. Terry – terror. Fred – red, fret. Alice – malice. Eva – eve. Conrad – comrade («common raid»), friend. Bella – bell. Pearl – pearl. Barbara – barber, barbarian. Angelica – angel. Anthony – thorn. Clara – clear. Elizabeth – birth, berth. Gasper – spar. Clif – cliff. Peter – petrify. David – devil. Cornelia – corn, scorn. Harry – hurry. Dick – sick, thick. Clement – claim. Christian – Christ. Emmanuel – manual. Conan Doyle – cannon, canon, cannonade. Sherlock Holmes – lock, home. Baker street – bake, baker. Mr Brown – brown. Job – job. Brest – breast. Joseph – joke. Robert – robber, rob, robe. 5. Vasya – vacillate. Felix – excellent. Violet – violet. Eugenia – genius. Down – down. Douglas – glass. Flora – flora, floor. Lily – lily. Julia – June. Justin – just. Kitty – kitten. Sandy – sand. Luke – look. Lisa – lizard. Nobel – noble. Martin – martyr, mortar. Norma – normal, abnormal. Lloyd – alloy. Victor – victor, victory. Oliver – olive. Peter – to peter out. Saul – soul, sole. Paul – pall, appalling. Polly – poll, pole. Rufe – roof. Victoria – victory, victorious. Serena – serene. Florida – flower. Achilles – heel. Flint – flint. Philadelphia – feel. Eddy (Edward) – edifice. Seoul – soul. Ruth – ruthless. California – euphoria. Canada – can. Cape Town – cape, cap + town. Ceylon – alone. Chilli – chilly. Columbia – lumber. Connecticut – connect. Illinois – ill. Copenhagen – cope. Costa Rica – coast. Crimea – crime, criminal. Dublin – dub. Germany – many, germs (microbe). Glasgow = glass + go. Greece – grease. Greenland =

green + land. Hamburg – ham. Helsinki = hell + sink. Scandinavia – scan. Siberia – bury. Fidel Castro – feed, fiddle, fidelity. Stratford – ford, afford. Slovenia – slave, slovenly. Sydney – seed. Taiwan – tie. Tibet – bet. Tyrol – role. Tokyo – talk, talking. Tripoli – trip. Tunis – niece. Waterloo = water + loo (toilet). Pentagon – to pent-up. Adam – adamant. Stonehenge = stone + hedge – hedge. Hitler – hit. Mila – meal, mill. Juliet – jealous. Jesus – just. Stockholm – stock. Stratford – straight, strait. Stuttgart – garter. Molly – mole, to mollify. Virginia – virgin, virtue. Sofia – sophisticated, sophistication, soft. Alaska – alas. Brute – brute, brutal, brutish. Tantalus – to tantalize. Henry Longfellow – long, fellow. Sam – same, sample, example, resemble, ensemble.

ПРИКЛАДИ ЛЕКСИКАЛІЗАЦІЇ СЛІВ

It's not enough to shake your spear in order to be named Shakespeare.

Did George Byron buy the iron?

Robin Hood is not a robin under the hood.

Hollywood is not a holy wood; it's a centre of American film industry where every day is a holiday.

Broadway (one of the major streets of New-York) is actually a broad way, a broad road.

Europe is a «rope» of the Planet, and Australia is for travelling.

Is Frankfurt really a frank city?

Ernest Hemingway (an earnest man and an American author who earned a lot of money writing his novels) was a frank man.

Lucifer is not a lucid (clear) angel and never elucidates anything; on the contrary, he is a tricky devil.

Brigitte had nothing to do with the bridge.

Stewart likes stewed fruit. Pushkin didn't push his kin (his kinsmen).

Our skin is our kin.

Barbara is the wife of a barber, who is a barbarian.

Angelica is like an angel.

Anthony is like thorn.

Robert doesn't always rob, he is not a robber, he is in the robe.

Vasya vacillates in the gravitation of great intensity.

Felix is really excellent.

The favourite colour of Violet is violet. And what about Eugenia?

She is a woman of genius.

Justin is very just, he likes justice.

Our Kitty can't live without kittens.

Kate is not a cat.

Sandy likes to play in the sand.
 Look at our Lisa, she is as swift as a lizard.
 Nobel prize is for noble deeds («дія»), for specialists in physics,
 literature, chemistry and other subjects.
 Our Mark always gets bad marks.
 Martin is not a martyr being put in the mortar; he is a mortal man.
 Our little Norma is very, very normal.
 The weather in Chilli is not chilly. But in Chilli they eat chilli (red
 pepper) and are not afraid of any chill at all.
 The cocktail is like a tail of the cock. Imperialism is a peril. The
 mysticism is a mystic mist.
 The artillery is the art to till land with bombs.
 A man in a sweater sooner or later begins to sweat which makes him
 wet.
 Serena is not always serene.
 Florida is rich in flora; there they have flowers even on the fiftieth floor.
 Germany is not a land of many germs but much apple jam.
 Glasgow isn't a glass that can go.
 Greece is famous for its golden fleece and not for grease.
 Greenland is not a green land.
 Hamburg is not a city of ham and radio-hams (amateur radio operators –
 «аматор»);
 Helsinki doesn't sink into hell.
 The lottery is a lot of special cards.
 A lot of plants on this plantation may make a lively combination.
 He won the prize, that's a surprise. But what's the price of that surprise?

У цілому апроксимально-аналітичний метод дозволяє зблизити з рідною до 90 % слів англійської мови.

Один з цих каналів – асоціативно-аналітичний – використовується при написанні деяких новітніх книг, спрямованих на полегшення вивчення іноземних мов. Так, у книзі І. Ю. Матюгіна та Т. Б. Слоненко “Секрети запам'ятовування англійських слів” (Донецьк, 2000) ви можете прочитати:

puddle [ˈpʌdl] – лужа.

ПАДаЛ в лужу.

Це одна з найбільш вдалих асоціацій в арсеналі асоціативно-аналітичного каналу зближення вербальних сіток англійської та української мов, що, як свідчить наш досвід викладання іноземних мов, може полегшити засвоєння близько 3–5 % слів англійської мови. Якщо ж цей канал починають використовувати як основний у процесі

зближення слів англійської та рідної мов, то тут часто-густо виявляються асоціації, “притягнуті за вуха” й позбавлені прозорості та очевидності. Наприклад, у книзі вищезгаданих авторів можна знайти такі асоціації, яких варто було б уникати, тому що вони ведуть нас до мнемонічних та асоціативних надмірностей й перекручень:

crime [kraim] – ПРЕСТУПЛЕНИЕ, ЗЛОДЕЯНИЕ,
КАРАТЬ ЗА НАРУШЕНИЕ УСТАВА.
КРАЙня Мера за преступление.

Ми бачимо, що слово *crime* асоціативно прив'язують до образів, що створюються словами “крайня міра”, хоча це слово легко виводиться з інтернаціонального слова *criminal* (кримінальний) → *crime* (кримінальний акт, злочин). Як бачимо, асоціативний зв'язок зі словами “крайня міра” виявляється зайвим, крім того, англійське слово “міра” (*measure* [ˈmeɪʒə]) є певною мірою наближеним до свого українського відповідника, і його не варто асоціативно прив'язувати до слова “злочин”.

Наведемо ще кілька прикладів із книги І.Ю.Матюгіна та Т.Б.Слоненко :

fun [fʌn] – ШУТКА, ВЕСЕЛЬЕ, ЗАБАВА.
ФАНаты Никулина любили его шутки.

У даному випадку слово “жарт” асоціативно прив'язується до слова “фанатик”, що може створити плутанину, адже в англійській мові це слово є інтернаціональним – *fanatic* (фанатик, фанатичний) → *fan* (фан, фанат, фанатик). Тут було б більш доречно асоціативно зв'язати *fun* зі словом *профан*.

Розглянемо ще один приклад:

nasty [ˈnɑːsti] – ОТВРАТИТЕЛЬНЫЙ, ГАДКИЙ, СКВЕРНЫЙ.
НАСТИгнуть отвратительного преступника.

У даному випадку слово “огидний” прив'язується до процесу “наздоганяти злочинця, що є огидним”. Хоча можна було б знайти й більш прозору асоціацію, пов'язану з образами, які російською мовою мають такий вигляд: *НЕНАСТЬЕ, НЕНАСТНАЯ ОТВРАТИТЕЛЬНАЯ ПОГОДА*. На худий кінець можна запропонувати такий образ: “НАСТЯ – ОГИДНА ДІВЧИНКА”.

Наведемо ще один приклад:

new [nju:] – *НОВЫЙ, ИНОЙ, ДРУГОЙ*.
НЬЮтон открыл *новый* закон.

Незрозуміло, навіщо прив'язувати слово *new* до *Ньютона*, адже в англійській мові існує безліч слів, безпосередньо пов'язаних з цим словом за змістом: *New-York* – *Нью-Йорк*, тобто “*новий* Йорк”.

Або інший приклад:

net [net] – *СЕТЬ, СЕТИ, ЗАПАДНЯ, ПАУТИНА, ПЛЕСТИ, ЗАБИТЬ*.
В *сети* ничего **НЕТ**.

Незрозуміло, навіщо автори використовують негативну асоціацію, адже в англійській мові існує всім відоме інтернаціональне слово *Internet* → *inter+net* – інтер (міжнаціональна) *мережа*.

І останній приклад:

place [pleis] – *МЕСТО, ПОМЕЩАТЬ, РАЗМЕЩАТЬ*.
Место для **ПЛЕС**кания.

Як бачимо, тут слово, що позначає “місце”, прив'язують до процесу “хлюпання”, хоча етимологічно це слово пов'язане з таким словом, як “плац” (*місце* для виконання стройових команд) і має асоціюватися саме з ним.

ВИСНОВКИ

Відтак, *доцільним є вивчення не окремих слів, а їх комплексів, які фіксуються у спільних нейронних зонах та складають нечіткі розпливчасті правопівкульові смислові ансамблі*. За таких умов вивчення слів за гніздовим принципом можна вважати набагато ефективнішим, ніж традиційні прийоми запам'ятовування слів.

Апроксимально-аналітичний метод не претендує на те, щоб виступати універсальним засобом навчання англійської мови. Він не зможе замінити інші навчальні ресурси і не є альтернативним методичним напрямком, який би зводив нанівець існуючі дидактичні наробки людства щодо вивчення іноземних мов. Зазначений метод може використовуватися в умовах дефіциту комунікативного середовища носіїв мови, яка вивчається. Ознайомлення з методом, що пропонується, буде корисним для всіх, хто вивчає іноземні мови,

оскільки він допоможе сформувати принципово новий погляд на співвідношення та взаємодію рідної та іноземної мов. Саме на ґрунті цього нового погляду може бути сформованим базис для досконалого володіння іноземними мовами, який найбільш адекватно відповідає наріжній меті освіти, а саме – розвитку цілісної, творчої, гармонійної особистості.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Артемьева Е.Ю. Психология субъективной семантики. – М.: Изд. МГУ, 1980. – 128 с.

Вознюк О.В. Англійська мова – це легко? // Англійська мова та література. Методичний вісник. – Харків. – 11. – 2002. – № 9 (9). – С. 4-10.

Вознюк О.В., Квеселевич Д.І. Новітні й нетрадиційні методи викладання іноземних мов // Питання філології та методики викладання філологічних дисциплін : наук.-метод. матеріали / за ред. проф. Л. О. Пономаренко. – Житомир : ЖВІРЕ, 2003. – Вип. 13. – С. 23-33.

Журавлев А.П. Звук и смысл / А.П. Журавлев. – М.: Просвещение, 1981. – 176 с.

Sedivy Julie How Morality Changes in a Foreign Language // Scientific American, Sep 2016

Rizzolatti G., Arbib M. A. Language within our grasp // Trends in Neurosciences. – 1998. – № 21. – P. 188-194.

Voznyk A.V. Main aspects of approximative and analytical method of teaching foreign languages // Тези доповідей XII науково-методичної конференції Житомир. військ. ін-т радіоелектроніки. – Житомир, 2003. – Ч. 2 : Проблеми розвитку системи підготовки і перепідготовки військових та цивільних фахівців у інституті. – С. 62-64.

ЛІТЕРАТУРА

Англійська мова: технічні тексти для позааудиторного читання / уклад.: О. В. Вознюк, С. М. Ситняківська. – Житомир: ЖВІ НАУ, 2008. – 152 с.

Артемьева Е.Ю. Психология субъективной семантики. – М.: Изд. МГУ, 1980. – 128 с.

Брандес В. М., Вознюк А. В. Технология решения проблемных ситуаций в контексте концепции функциональной асимметрии мозга человека. – Житомир, 2003. – 41 с.

Вознюк А.В. Постнеклассические рубежи педагогики будущего: учебное пособие. – Житомир: Koob publications, 2019. – 1152 с.

Вознюк О. Англійська мова – це просто / О. Вознюк // Інноваційні педагогічні технології / уклад. А. П. Вірковський. – Житомир : Інформ. центр ЖДУ, 2006. – С. 16-18.

Вознюк О. В. Biblical Proverbs. Прислів'я біблійського походження, що характеризують людину // Англійська мова та література. Методичний вісник. – 2003. – № 9 (19). – С. 22–23.

Вознюк О. В. Використання феномена функціональної асиметрії півкуль головного мозку у викладанні іноземних мов // Питання філології та методики викладання філологічних дисциплін: Науково-методичні матеріали / за ред. проф. Л.О.Пономаренко. – Житомир: ЖВІРЕ, 2003. – Вип.. 13. – С. 33–35.

Вознюк О. В. та ін. До питання про апроксимально-аналітичний метод навчання іноземних мов // Вісник Житомирського інженерно-технологічного інституту. – 1998. – № 7. – С. 246–254.

Вознюк О. В. та ін. Основні аспекти апроксимально-аналітичного методу навчання іноземних мов // Вісник Житомирського інженерно-технологічного інституту. – 1997. – № 6. – С. 153–160.

Вознюк О. та ін. Духовність як граничний феномен: соціолінгвістичний аспект духовності // Збірник наукових праць. – Житомир, 1999. – С. 22–25.

Вознюк О.В. Англійська мова – це легко? // Англійська мова та література. Методичний вісник. – Харків. – 11. – 2002. – № 9 (9). – С. 4-10.

Вознюк О.В. Збірник тестів з англійської мови / підг. А. В. Чирва, О. В. Вознюк. – Житомир : ЖВІ НАУ, 2008. – 178 с.

Вознюк О.В. Підготовка майбутніх учителів у контексті концепції Нової української школи: методичний аспект // Методичний

експрес: Теорія і практика навчання англійської мови в Новій українській школі: Навчально-методичний посібник для вчителів закладів початкової освіти та студентів педагогічних спеціальностей. – Житомир: Вид. О.О.Євенок, 2019. – С. 51-65.

Вознюк О.В. Синергетичний підхід до вивчення англійської мови // Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. О.А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С. 163-180.

Вознюк О.В. Синергетичний підхід до вивчення іноземних мов// Сайт дидактики Інституту педагогіки НАПН України // http://didactics.ucoz.ua/load/materiali/http_didactics_ucoz_ua_load_materiali_1/voznjuk_o_v_sinergetichnij_pidkhd_do_vivchennja_inozemnikh_mov/1-1-0-152

Вознюк О.В. Теорія і практика апроксимально-аналітичного методу навчання іноземних мов / О. В. Вознюк, О. Р. Тичина. – Житомир : Волинь, 1998. – 183 с.

Вознюк О.В., Квеселевич Д.І. Новітні й нетрадиційні методи викладання іноземних мов // Питання філології та методики викладання філологічних дисциплін : наук.-метод. матеріали / за ред. проф. Л. О. Пономаренко. – Житомир : ЖВІРЕ, 2003. – Вип. 13. – С. 23-33.

Вознюк О.В. Апроксимально-аналітичний метод навчання іноземних мов. – Житомир: Волинь, 1998. (випр. та доповнено 2017). – 74 с.

Вознюк А.В. Язык как дом бытия, картина мира, инструмент мышления человека: монография. – Житомир, 2017. – 252 с.

Гогола Ірина Олександрівна, Вознюк Олександр Васильович. Педагогіка А. Г. Ривіна як ефективна методика вивчення іноземних мов // Theory and Practice of Teaching Foreign Languages. All-Ukrainian student scientific Internet-conference (April 6 – 1, 2020) – Zhytomyr: IFZSU, 2020. – 212 p. – С. 37-49.

Довідник словотвірних елементів англійської мови /Укл. О.В. Вознюк. – Житомир: ЖВІРЕ, 2003. – 96 с.

Дьяченко В.К. Сотрудничество в обучении: О коллективном способе учебной работы. – М.: Просвещение, 2003 – 192 с.

Журавлев А.П. Звук и смысл / А.П. Журавлев. – М.: Просвещение, 1981. – 176 с.

Мельник Н.І. Іншомовна компетентність як пріоритетний напрям у змісті професійної підготовки педагогів у країнах Європи // Іншомовна освіта педагога: виклики, проблеми, перспективи: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 5 лист. 2015 р.). – К., 2015. – С.

201–207.

Практикум з англійської мови / уклад.: Л. М. Бахмутова, О. В. Вознюк, С. Л. Тимченко та ін. – Житомир: ЖВІРЕ, 2003. – 160 с.

Практикум з граматики англійської мови / уклад.: О. В. Вознюк, С. Л. Тимченко. – Житомир : ЖВІРЕ, 2003. – 170 с.

Рывин А. Г. Возрастная и дифференциальная психология: Учеб. пособие. / А. Г. Рывин. – Л. : ЛГУ. – 1990. – 59 с.

Синергетичний підхід до вивчення іноземних мов [Текст] / О. В. Вознюк // Педагогічна синергетика: генеза, теорія і практика : Монографія. - Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 708 с. – С. 504-529. <<http://eprints.zu.edu.ua/9545/>>

Цедрівська Світлана Олександрівна, Вознюк Олександр Васильович. Формування інтерактивної компетентності учнів за допомогою методу Каллана // Theory and Practice of Teaching Foreign Languages. All-Ukrainian student scientific Internet-conference (April 6 – 1, 2020) – Zhytomyr: IFZSU, 2020. – 212 p. – С. 59-61.

Rizzolatti G., Arbib M. A. Language within our grasp // Trends in Neurosciences. – 1998. – № 21. – P. 188-194.

Robin Callan, Duncan McLeay Teacher's Handbook. — Orchard House, 45-47 Mill Way, Grantchester, Cambridge, CB3 9 ND, UK: Callan Method Organisation Limited, 2010.

Sedivy Julie How Morality Changes in a Foreign Language // Scientific American, Sep 2016

Teacher's Guide. — Orchard House, 45-47 Mill Way, Grantchester, Cambridge, CB3 9 ND, UK: Callan Method Organisation Limited, 2013.

Voznyk A.V. Main aspects of approximative and analytical method of teaching foreign languages // Тези доповідей XII науково-методичної конференції Житомир. військ. ін-т радіоелектроніки. – Житомир, 2003. – Ч. 2 : Проблеми розвитку системи підготовки і перепідготовки військових та цивільних фахівців у інституті. – С. 62-64.

Voznyuk O. V. About order of adjectives before a noun // Тези доповідей XIII військово-наукової конференції ЖВІРЕ /За ред. О. В. Вознюка. – Житомир: ЖВІРЕ, 2002. – Ч. III. Термінологія складних інформаційних систем. – С. 14–16.

Voznyuk O.V. Main aspects of a new paradigm of education // Тези доповідей науково-методичної конференції ЖІТІ /Відп. За випуск С.О. Кубицький. – Житомир: ЖВІРЕ, 2004. – С. 19–22.